UiO : Det juridiske fakultet
Universitetet i Oslo

Valgemneporteføljen: Delrapport 2

Contents

Valgemneporteføljen: Delrapport 2 1

1. Innledning 3
2. Forslag til system for opprettelse, videreføring og nedleggelse av valgemner 3

2.1 Hovedtrekk og generelle problemstillinger 3

2.2 Forslag til prosessperiode og porteføljeperiode 4

2.3 Skisse til vedtaksprosess 5

2. 4 «Vilkår og retningslinjer for opprettelse og videreføring av valgemner» 7

3. Antall emner i porteføljen 8

3.1 Antallet valgemner totalt 8

3.2 Forslag til rammer for hvert enkelt institutt 9

3.3 Behandling av andre enkeltemner i prosessen 10

3.4 Ny opplysning: Finansieringsmodell er endret 11

4. Adgangsbegrensning på valgemner 11
5. Undervisningstilbud og vurderingsformer – økt studiekvalitet 12

5.1 Anbefaling om studiekvalitetstiltak for valgemner 12

5.2 Digitalisering 15

5.3 Utviklingspott til valgemner i budsjettet 15

6. Valgemner med bachelor- og masternivå 16

6.1 Bakgrunn 16

6.2 Tilbakemeldinger fra ansvarlig faglærere om ordningen med to nivåer 16

6.3 Videreføring av ordningen med to nivåer 17

6.4 Anbefalinger om tilbud rettet mot de ulike nivåene 18

7. Evaluering av profilene 19

7.1 Tilbakemeldinger fra de profilansvarlige 20

7.2 Arbeidsgruppens anbefalinger: 21

8. Andre emner – språkemner og andre enkeltemner 22
8.1 Hva gruppen har gjort 22
8.2 Gjennomgang av språkemner 23
8.2 Gjennomgang av andre enkeltemner 24
9. Etter- og videreutdanning (EVU) 28
10. Oppsummering av gruppens anbefalinger 30

1. Innledning

I mandatet for valgemnegruppen vises det til at studiekvalitet er et av hovedsatsningsområdene for fakultetet, og at valgemneporteføljen er en viktig del av rettsstudiet

I lys av fakultetets økonomiske situasjon gjorde valgemnegruppen i delrapport 1a en undersøkelse av økonomien i valgemnene. Denne viste at valgemnene bidrar med et stort økonomisk overskudd. Dette overskuddet er fakultetet avhengig av for å fortsette med studiekvalitetstiltak både på de obligatoriske emnene og på valgemner. Fakultetets økonomi betyr imidlertid at det ikke i særlig grad kan vedtas ressurskrevende studiekvalitetshevende tiltak på valgemner.

Videre konsentrerte valgemnegruppen seg om den overordnede målsetningen, som var å komme med et forslag til et bærekraftig system som legger bedre til rette for fagutvikling og dynamikk innenfor valgemneporteføljen. Dette ble skissert i delrapport 1b.

I delrapport 2 presenteres dette forslaget i mer detalj (punkt 2-3). I mandatet ble arbeidsgruppen også bedt om å vurdere flere enkeltspørsmål knyttet til undervisningstilbud, vurderingsformer, adgangsbegrensning, bachelor- og masternivå, profiler og etter- og videreutdanning. Arbeidsgruppen har gjennomført flere gjennomganger, møter og e-postkommunikasjon med ansvarlige faglærere, faglærere og profilansvarlige og kommer med anbefalinger knyttet til disse spørsmålene i punktene 4-9.

2. Forslag til system for opprettelse, videreføring og nedleggelse av valgemner

2.1 Hovedtrekk og generelle problemstillinger

Valgemnegruppen presenterte høsten 2017 delrapport 1a og 1b for fakultetets styringsorganer. I delrapport 1b er det beskrevet et nytt system for opprettelse og videreføring av valgemner. Forslaget fikk i all hovedsak positive tilbakemeldinger fra dekanatet, PMR, instituttledere og instituttene.

Det nye systemet kan oppsummeres slik:

- Valgemner opprettes for en begrenset periode, videreføring av emner krever nytt vedtak.
- Hele porteføljen vurderes samtidig
- Instituttene får tildelt av dekanen en ramme for antall valgemner som kan tilbys. På bakgrunn av denne rammen innstiller instituttene hvilke valgemner som skal tilbys for neste porteføljeperiode. PMR vedtar endelig portefølje.

Noen generelle bekymringer ble reist i tilbakemeldingene, både i møter og i skriftlige svar fra instituttene. Det ble ytret bekymring for at prosessen ved instituttene kunne bli arbeidskrevende og vanskelig, og at noen valgemner kunne «falle mellom to institutter» til tross for at emnene var ønskelig å opprette eller videreføre.

Det er en reell bekymring at prosessen kan bli arbeidskrevende. Dette vil kreve mer enn i dag av både de enkelte ansvarlig faglærerne, forskergrupper, programledere for engelskspråklige mastergrader, profilansvarlige, instituttene, fakultetsadministrasjonen, studieårsansvarlig og dekanat. Samtidig mener arbeidsgruppen at det er essensielt at valgemner skal ha begrenset levetid og at porteføljen gjennomgås som helhet. Regelmessig gjennomgang legger til rette for dynamikk i porteføljen og nye valgemner. Samtidig behandling av alle emner gjør det lettere å ha kontroll på porteføljen som helhet. Videre mener arbeidsgruppen at for ansvarlig faglærere som jevnlig oppdaterer emnet med læringskrav og litteratur vil det å foreslå emnet videreført hvert fjerde år være en begrenset tilleggsarbeidsbyrde. Arbeidsgruppen har utarbeidet et detaljert forslag til prosessen (punkt 2.2 og 2.3), samt oppdatert «Vilkår og retningslinjer for opprettelse og videreføring av valgemner» (punkt 2.4). Dette er både ment å lette arbeidsbyrden ved instituttene, og å legge til rette for en konstruktiv faglig prosess der alle relevante hensyn ivaretas.

Hensynet til arbeidsmengden for de involverte taler for en lang porteføljeperiode. Hensyn til faglig utvikling og at nye emner ikke må vente for lenge før de kan opprettes trekker i retning av en kort porteføljeperiode. I delrapport 1b foreslo arbeidsgruppen at porteføljeperioden skal være på fire år, og gruppen mener fortsatt at dette er en rimelig balanse.

I alle høringsrundene ble det ytret bekymring for at den sentrale rollen for instituttene kan innebære risiko for at enkelte gode/ viktige valgemner ikke vil bli foreslått opprettet eller videreført. Eksempler på dette er tverrgående emner som ikke har naturlig tilhørighet til ett enkelt institutt, at valgemner som er viktige for engelskspråklige mastergrader ikke blir prioritert av instituttledelsen, språkfagene, og større satsninger som er ønsket av fakultetet som helhet, men som ingen enkeltinstitutt føler eierskap til.

Arbeidsgruppen foreslår flere grep for å imøtekomme disse bekymringene. I «Vilkår og retningslinjer for opprettelse og videreføring av valgemner» sies det at det skal legges positiv vekt på om emnet inngår i et av fakultetets LLM/MPhil eller i en profil, videre om emnet bygger på tverrfaglighet og/eller samarbeid mellom ulike fagmiljøer eller institutter. Dette understreker betydningen av at slike emner prioriteres av instituttet. Videre må man legge til grunn at instituttene tar hensyn til fakultetets behov som helhet når de skal innstille til hvilke valgemner som skal tilbys. Gruppen foreslår også at før endelig innstilling skal leveres, skal de foreløpige innstillingene diskuteres i et instituttledermøte. Dette gjør det mulig å sikre at tverrgående emner og brede faglige hensyn også kan bli tatt inn i beslutningsprosessen. Endelig gir «dekanpotten» dekanen anledning til å foreslå opprettelse eller videreføring av emner som er ønskelig å tilby, men som ikke er prioritert innenfor instituttenes rammer.

2.2 Forslag til prosessperiode og porteføljeperiode

- Første prosess har oppstart 15. mars 2018.
- Alle vedtak om endringer i porteføljen skal være på plass før 15. november 2018.
- Valgemneporteføljen skal da gjelde for perioden f.o.m. høsten 2019 t.o.m. våren 2023.

- Våremner som vedtas nedlagt tilbys siste gang våren 2019, med undervisning og eksamen ettersom hva som ble planlagt for emnet høsten 2018. Høstemner som vedtas nedlagt tilbys siste gang høsten 2019 med kun eksamen.
- Neste prosess starter opp 15. mars 2022.
- Alle vedtak skal være på plass før 15. november 2022.
- Valgemneporteføljen skal da gjelde for perioden fom. høsten 2023 tom. våren 2027.
- Videre prosesser og perioder følger systemet ovenfor.

2.3 Skisse til vedtaksprosess

Roller:

- Dekanen har overordnet ansvar for prosessen.
- Faglig leder for prosessen er studieårsansvarlig for valgemner.
- Administrativt ansvarlig ved fakultetet er sekretær for PMR.
- Instituttene har ansvar for å organisere prosessen ved eget institutt selv.
- PMR vedtar endelig portefølje

Skisse til prosess:

- Før 15. mars: Dekanen vedtar størrelsen på den totale rammen og rammen til hvert institutt. Denne kan variere avhengig av fakultetets totale økonomiske situasjon. Sammen med informasjon om rammen, skal administrativt ansvarlig ved fakultetet sende følgende informasjon til instituttene og JSU:
    - «Vilkår og retningslinjer for opprettelse og videreføring av valgemner og andre enkeltemner», se punkt 2.4 nedenfor
    - Oversikt over hvilke valgemner og andre enkeltemner instituttet tilbyr i dag, hvem som er ansvarlig faglærer for det enkelte emnet, og gjennomsnittlig tall for eksamensmøtte for hvert emne. På bakgrunn av antallet eksamensmøtte bør det markeres hvilke fag som skal videreføres dersom faglærer ønsker dette, jf. vilkår/retningslinjer punkt 2.a.
    - I oversikt over valgemnene skal det gis informasjon om når ansvarlig faglærer sist gjennomførte revisjon av litteratur og læringskrav. Det markeres på emner hvor man har en ekstern underviserandel på mer enn 50 %, videre markeres det på emner der ansvarlig faglærer ikke leverer eksamensoppgavetekst innen frist eller svarer på henvendelser fra administrasjonen, eksempelvis knyttet til periodiske emneevalueringer. Denne informasjonen sendes kun til instituttene, ikke til JSU.

  - Oversikt over hvilke av disse valgemnene som inngår i noen av fakultetets engelskspråklige mastergrader, profiler eller om det inngår i ett annet studieprogram ved UiO.

- Perioden 15. mars -15. mai: Diskusjoner på instituttnivå. Instituttene sender informasjonen fra fakultetet ut til alle ansatte, og ber om forslag om videreføring av eksisterende emner eller opprettelse av nye. Det bør oppfordres til at de ansvarlig faglærerne vurderer mulighetene for sammenslåing av emner og samarbeid om emner. Instituttledelse/råd anbefales å også lage en liste over hvilke fag de anser mest aktuelle å ikke videreføre, på bakgrunn av hensynene i vilkår/retningslinjer punkt 2. Forskergruppeledere, de ansvarlige for engelskspråklige mastergrader og profilansvarlige bør særlig oppfordres til å gi sine syn. Instituttet har ansvar for å inkludere JSU i sin interne prosess, eksempelvis via instituttrådet. Dersom diskusjonene skal foregå på allmøter skal JSU inviteres til disse. Av hensyn til arbeidsbelastning ønsker JSU først og fremst å være representert i møter, heller enn å levere skriftlige høringsinnspill.

- Perioden 15. mai -15. juni: Instituttledelsen/instituttrådet lager en foreløpig innstilling til hvilke valgemner instituttet skal tilby for perioden H2019-H2023.

- Perioden 15. juni -1. september: Foreløpig innstilling sendes ut til høring ved eget institutt og til JSU. Forskergrupper, programleder/e for engelskspråklige mastergrader, profilansvarlige og JSU blir særlig bedt om innspill til foreløpig innstilling.

- Perioden 1. september til 1. oktober: Instituttledelsen/instituttrådet lager en ny foreløpig innstilling på bakgrunn av høringsinnspillene, denne skal diskuteres på et Instituttledermøte før 1. oktober.

- Frist for instituttene å sende inn endelig innstilling til hvilke valgemner som instituttet skal tilby: 15. oktober 2018.

- Perioden 15. oktober til 15. november: PMR behandler instituttenes innstillinger og vedtar endelig portefølje for perioden H2019-H2023. Administrativt ansvarlig for denne prosessen er sekretær for PMR. Dekanen har i tillegg til instituttenes rammer mulighet til å foreslå for PMR videreføring eller opprettelse av valgemner og andre enkeltemner som av ulike grunner ikke foreslås av instituttene. Dette kan være emner som er en del av strategiske satsninger, som er særlig økonomisk lønnsomme eller som av andre særskilte grunner allikevel er ønskelig å tilby.

- Frist for endelig vedtak om porteføljen H2019-H2023 er 15. november 2018.

- Perioden 15. november til 15. desember: Fakultetsadministrasjonen registrerer nedleggelser i FS og på emnesider.

- Alle endringer i emner f.o.m. høsten 2019 skal være registrert i FS og publisert på emnesider/semestersider innen 1. mai 2019. Alle nye emner skal være registrert i FS og opprettet på web innen 1. mai 2019.

Denne skissen ble høsten 2017 sendt alle instituttene ved instituttleder og kontorsjef. Arbeidsgruppen fikk positive tilbakemeldinger fra alle instituttene på skisse til prosess med tanke på tidsplan, høringsinstanser og møtevirksomhet.

Høringsrunden 15.juni-1.september: Arbeidsgruppen har diskutert om det er nødvendig å gjennomføre høringsrunden ved eget institutt og JSU som i skissen er lagt til perioden 15. juni-1. september. I utgangspunktet kan en tenke seg at diskusjonene på instituttet i perioden 15.mars – 15. mai er tilstrekkelig som høringsrunde. Via informasjonspakken vil man tidlig se hvilke emner som kan stå i fare for å ikke bli videreført og man har full anledning til å argumentere for sitt emne i denne tidsperioden. Arbeidsgruppen vil allikevel anbefale at denne interne høringsrunden gjennomføres denne gangen, da det er første gang en slik prosess gjennomføres og det er trolig at antall emner vil reduseres merkbart. For senere prosesser tenker arbeidsgruppen at det ikke i samme grad er nødvendig med en intern høringsrunde på midlertidig innstilling, men dette bør vurderes på bakgrunn av erfaringene som gjøres i 2018.

JSUs rolle: JSU har sendt inn en skriftlig kommentar til forslag til prosess og presiserer hvor viktig det er at studentene blir delaktige i prosessen ved instituttene. Flertallet i arbeidsgruppen mener at denne skissen ivaretar JSU som høringsorgan, men vil understreke at instituttene har ansvar for å legge til rette for at JSU blir reelt delaktige i prosessen, med invitasjon til møter og innsyn i relevante dokumenter. Om dette er gjennom instituttrådet eller med direkte kontakt med JSU må være opp til hvert enkelt institutt. JSU bemerker også at diskusjonene på instituttnivå foregår i den mest hektiske eksamensforberedelsesperioden og at høringsperioden som strekker seg over sommeren gjør det vanskelig for studentene å delta.

2. 4 «Vilkår og retningslinjer for opprettelse og videreføring av valgemner»

Følgende forslag til reviderte retningslinjer ble fremmet i delrapport 1b, og skal ligge til grunn for instituttenes prosess:

Kriteriene faller i to kategorier: vilkår som må være oppfylt, og hensyn som skal tillegges vekt i prioriteringen mellom valgemner som oppfyller vilkårene.

1. Faste vilkår for opprettelse og videreføring av valgemner:

   a. Ansvarlig faglærer må være fast ansatt og ha forskningskompetanse i emnet.

   b. Ansvarlig faglærer skal som hovedregel undervise i emnet.

   c. Ansvarlig faglærer skal ha kapasitet til å følge opp tilstøtende oppgaver som eksamensarbeid og sensur, samt veiledning, oppdatering av emnebank til masteroppgave og samarbeid innenfor aktuelle profiler.

2. Hensyn som skal tillegges vekt i positiv retning:

a. Mer enn gjennomsnittlig 50 eksamensmøtte studenter. Slike emner skal i utgangspunktet videreføres, såfremt ansvarlig faglærer ønsker dette.

b. At valgemnet tilbyr forskningsnær undervisning. Det er ønskelig at porteføljen består av emner som har nærhet til aktuell forskning og tilknytning til forskergrupper.

c. At valgemnet inngår i ett av fakultetets LLM/MPhil-programmer eller i en profil.

d. At valgemnet bygger på tverrfaglighet og/eller samarbeid mellom ulike fagmiljøer og/eller institutter.

e. At valgemnet har samfunnsmessig relevans, enten dette kommer til syne ved et klart samfunnsmessig behov eller det finnes uttrykt interesse fra f.eks. juristprofesjonen.

f. At valgemnet støtter opp under fakultetets og UiOs strategiske planer.

g. Dersom enkelte valgemner er av særlig interesse for noen studentgrupper, skal disse tre målgruppene prioriteres, i denne rekkefølgen:

i. Masterstudiet i rettsvitenskap (BA og MA)

ii. LLM/MPhil-studenter (MA)

iii. Innreisende utvekslingsstudenter (BA og MA)

3. Antall emner i porteføljen

3.1 Antallet valgemner totalt

Mandatet ba valgemnegruppen komme med forslag til hvilke valgemner som ikke skal videreføres. Gitt den rolle som nå gis fagmiljøene, er dette ikke aktuelt. Det aktuelle er i stedet å gi en anbefaling for hvor stor porteføljen bør være, hvor stor hvert enkelt institutts ramme bør være, og hvilke emner som skal inngå i prosessen.

I punkt 3.2 foreslås rammene for hvert enkelt institutt. I punkt 3.3 diskuteres hvilke valgemner og andre enkeltemner som skal gå inn i prosessen.

Valgemnegruppen foreslo i delrapport 1b en reduksjon fra 71 til ca. 50 emner. Dette forslaget var knyttet til at man ønsket å bruke eventuelle frigjorte midler grunnet kutt i antall emner til studiekvalitetshevende tiltak på resterende emner. Dekanatet gav i høringsrunden tilbakemelding på at et eventuelt kutt i antall valgemner ikke kunne kobles til studiekvalitetshevende tiltak på den måten dette var tenkt i delrapport 1b.

Fakultetet har høsten 2017 i forbindelse med langtidsbudsjettet undersøkt alle eventuelle sparetiltak. I fakultetsstyremøtet 16. oktober 2017 ble det inntatt i vedtakssak om årsplan 2018-

2020 og hovedprioriteringer for budsjett 2018 og langtidsbudsjett 2018-2020 at et kutt fra 71 til 50 valgemner hadde et sparepotensial på opp til 1. million kr. årlig. Det ble vedtatt et innsparingskrav på 0,5 mill. kr årlig fra og med 2019 knyttet til kutt i antall valgemner. Det er i etterkant av styremøtet presisert at styrevedtaket ikke skal forskuttere forslag fra valgemnegruppen.

Arbeidsgruppen har diskutert antall valgemner i porteføljen på flere møter og et flertall av arbeidsgruppen ønsker å gå inn for at en reduksjon av porteføljen ned mot 50+ valgemner. Det fremkom ikke klare innvendinger mot dette i høringsrunden. Gruppen foreslår at porteføljen skal bestå av totalt 50 valgemner som foreslås av instituttene, i tillegg til dekanens mulighet til å foreslå for PMR å opprette eller videreføre emner som ikke er foreslått av instituttene. Arbeidsgruppen vil ikke gi en anbefaling for antall emner i «dekanpotten»; dette må dekanen vurdere for hver fireårsperiode på bakgrunn av innkomne forslag og den økonomiske situasjonen på fakultetet.

Det understrekes at dette kun gjelder emner med JUR/JUS-kode. Valgemner, spesialemner og enkeltemner ved instituttene med KRIM/RSOS/HUMR-kode inngår ikke i denne potten. Nordisk institutt for sjørett har kommentert at de ser utfordringer for de mindre valgemnene som må prioriteres av faglige grunner og understreker at de er forpliktet til å levere innhold til den engelskspråklige mastergraden de tilbyr. Senter for menneskerettigheter (SMR), og SMRs representant i arbeidsgruppen, har anbefalt at man ikke skal sette et antall, men heller avgjøre hvilke valgemner som skal videreføres på bakgrunn av prosessen ved instituttene i 2018. SMR har flere faste ansatte med tverrfaglig bakgrunn og understreker at deres undervisningsplikt ikke nødvendigvis kan brukes på andre fag dersom deres fag legges ned. Uttalelsen fra SMR vedlegges her.

3.2 Forslag til rammer for hvert enkelt institutt

Fakultetets institutter og sentre varierer mye både i antall ansatte og i antallet valgemner instituttet allerede tilbyr i dag. Videre er det slik at både IKRS og SMR tilbyr en rekke emner som ikke er omfattet av denne prosessen (KRIM-, RSOS- og HUMR-emner).

Arbeidsgruppen mener at rammene for det enkelte institutt primært bør ta utgangspunkt i det antallet valgemner som er tilknyttet instituttet allerede. Mange av emnene har faglig tilknytning til flere institutter/sentre. For å avgjøre antallet valgemner som er tilknyttet et institutt har gruppen tatt utgangspunkt i hvilket institutt den ansvarlige faglærer for emnet er ansatt ved.[1]

Å redusere antallet valgemner fra 69 til 50 innebærer et kutt på 27.5 % i antallet emner. Disse tallene må så avrundes. Arbeidsgruppen foreslår følgende fordeling mellom instituttene:

[1] Noen emner er av så generell karakter at gruppen mener de bør holdes utenfor. Dette gjelder praksisordningene (JUS5010, JUS5011 og JUS5012), Prosedyrekonkurranse (JUS5040) og Legal Writing and Oral Advocacy (JUS5912). Disse er holdt utenfor beregningen, og gruppen mener PMR/dekanen er best egnet til å ta stilling til om disse skal videreføres.

Institutt	Antall faste ansatte	Antall valgemner 1. januar 2018	Antall valgemner, minus 28.6 %	Foreslått ramme
IOR	29	28	20.3	20
IFP	27	25	18.1	18
NIFS	10	13	9.4	9
SMR	8	3	2.1	3
IKRS	10	0	0	0-1

Denne beregningsmåten reiser særlige spørsmål for SMR og IKRS.

- SMR skal etter disse beregningene kun ha en ramme på to valgemner. De tre valgemnene som tilbys i dag har imidlertid alle svært høye studenttall (det «minste» har 84 eksamensmøtte). Arbeidsgruppen foreslår derfor at SMR likevel får en ramme på 3 emner.

- IKRS la høsten 2017 ned emnetilbudet i Kriminologi med JUS-kode grunnet for få faglige ressurser til å følge emnet opp. Behovet for at IKRS får foreslå et JUS-emne avdempes også av at MiR-studenter kan la ett KRIM- eller RSOS-emne inngå som (juridisk) valgemne. Arbeidsgruppen holder det åpent om IKRS likevel bør få en ramme på ett JUS-emne, slik at den totale rammen til fagmiljøene blir 51 emner IKRS bør uttale seg før dette besluttes.

En tilsvarende opptelling og vurdering bør gjøres ved neste fireårsperiode.

3.3 Behandling av andre enkeltemner i prosessen

I tillegg til valgemneporteføljen på 71 emner (JUR- og JUS-emner) tilbyr fakultetet 3 språkemner og 5 andre enkeltemner som ikke kan inngå i MiR.

Disse fagene har i liten grad blitt fulgt opp i tidligere prosesser. Dette viser seg bl.a. i til dels store forskjeller i undervisningstilbud, uten nærmere begrunnelse. Valgemnegruppen har gjennomført en gjennomgang av disse, jf punkt 8 nedenfor.

Det vil være andre hensyn og vurderinger som ligger til grunn for om disse videreføres eller ikke, og valgemnegruppen mener at de derfor ikke bør inngå i rammen på 50 emner som instituttene skal innstille.

Gruppen vil likevel anbefale at også disse emnene gjennomgås og vurderes regelmessig, og mener det er hensiktsmessig å gjøre dette i forbindelse med den alminnelige valgemneprosessen. Administrasjonen gjennomgår emnene på lik linje som for valgemnene, og instituttene tar stilling til om de har de faglige ressursene som er nødvendige for å videreføre dem. Da emnene nå kan inngå som valgemne på tredje studieår er det naturlig at PMR tar stilling til hvert enkelt emne, og avgjør om de skal videreføres for neste fireårsperiode.

3.4 Ny opplysning: Finansieringsmodell er endret

Finansieringsmodellen for universitetet er endret med virkning fra og med 2018, ved at antall oppnådde kandidater er innført som nytt kriterium. Dette er finansiert ved en omfordeling av midler fra studiepoengsproduksjon. Satsene for studiepoeng er redusert med ca. 15 %, tilsvarende ca 800 kr per ti studiepoeng på masternivå og ca. 500 kr på bachelornivå.

Dette betyr at det kreves noe flere studenter på hvert emne for å gå i pluss, men endringen er ikke stor. I delrapport 1a beregnet vi at hvert enkelt emne kun trengte 10 studenter for å gå noe i pluss. Dette økes nå til 12 studenter. Modellen for økonomien i hvert enkelt valgemne er oppdatert.

4. Adgangsbegrensning på valgemner

Som del av mandatet ble arbeidsgruppen bedt om å vurdere adgangsbegrensning på valgemner, som et mulig tiltak for å bedre studiekvaliteten for programstudenter og innreisende utvekslingsstudenter.

I delrapport 1a slo vi fast at valgemneporteføljen er økonomisk lønnsom for fakultetet, dette er grunnet det høye antallet eksamenskandidater som hvert år avlegger valgemner. Å adgangsbegrense alle valgemner slik at hvert emne lukkes ved eksempelvis 50 studenter vil ha store negative økonomiske konsekvenser for fakultetet. Videre vil adgangsbegrensning være negativt for studentene som ikke får plass på ønsket emne: Selv om studentene skal avlegge valgemner som del av både 3., 4. og 5. studieår, tilbys valgemnene kun en gang i året og det kan gjøre det vanskelig å få det til å passe ett annet semester.

At valgemnene er åpne er positivt for til å kunne tilby emner til eksterne kandidater som folk fra arbeidslivet, privatister og studenter fra andre studieprogrammer. Å tilby undervisning og eksamen i juridiske emner for eksterne kandidater er en viktig del av fakultetets samfunnsoppdrag; vi skal ikke bare tilby utdanning til egne programstudenter. At emnene er åpne legger til rette for adgang for mange, uten særlige økte administrative kostnader. Opprettelse av egne emner knyttet til andre studieprogram, at emner kun skal tilbys på ett nivå eller opprettelse av egne EVU-emner vil kunne gi gode emnetilbud til de utpekte gruppene, men opprettelse av slike egne emnetilbud vil igjen føre til økte faglige og administrative kostnader.

Flere emner har svært høyt antall studenter/eksamensmøtte. «Arbeidsrett – den individuelle del» er det største, med et gjennomsnittstall på 340 eksamensmøtte hver høst. De nest største emnene har 210, 170 og 160 eksamensmøtte. Det er alltid langt flere enn dette som er oppmeldt til emnet.

Dette er ikke problematisk med tanke på eksamensgjennomføring, da eksamenslokalene i Silurveien har en makskapasitet på ca. 600 kandidater. Det er imidlertid utfordringer knyttet til undervisningsrom. Fakultetets største egne auditorier har 180 og 130 plasser, for å få større lokaler må man leie eksternt. I praksis møter ikke alle oppmeldte til undervisning, men i noen tilfeller har det vært plassproblemer for de største fagene. Bl.a. uttrykte JSU bekymring i møtet i Programrådet for master i rettsvitenskap den 24. oktober 2017 for at undervisningslokalene ikke alltid var store nok i valgemner.

Arbeidsgruppen konkluderer med at det ikke er ønskelig å vedta en generell adgangsbegrensning på valgemner. Det vil føre til noen åpenbare negative konsekvenser både for våre programstudenter, som får redusert valgfrihet, for eksterne kandidater som vi ønsker å gi tilbud til, og for fakultetet med tanke på økonomi.

Det bør være muligheter for å gjøre individuelle vedtak for emner hvor det er spesifikke grunner for å ønske adgangsbegrensning, slik det eksempelvis er gjort for valgemnet «Forhandlinger».

5. Undervisningstilbud og vurderingsformer – økt studiekvalitet

5.1 Anbefaling om studiekvalitetstiltak for valgemner

Innledningsvis vil arbeidsgruppen kommentere at dagens ramme for undervisningstilbud på valgemnene er trang og langt fra ideell. Dette gjelder særlig for valgemner med høye studenttall, der forelesningene gir lite mulighet for aktiv deltakelse fra studentene. Arbeidsgruppen som helhet anbefaler at det gjøres noen tiltak for å heve studiekvaliteten for valgemnene. Flere ansvarlige faglærere etterspør mer undervisningsressurser for å eksempelvis kunne møte utfordringene knyttet til å kombinere bachelor- og masternivå på samme emne, andre etterspør mulighet til å gi øvingsoppgave, og andre ønsker andre vurderingsformer enn 4-timers skriftlig skoleeksamen. Valgemnene er emner som er forskningsnære og har høy grad av intern lærertetthet, det er mye potensiale i disse emnene, med en mindre økning i ressurser er det trolig at mange emner kunne blitt gitt et stort løft.

Arbeidsgruppen foreslo i delrapport 1b tre typer tiltak for å heve studiekvaliteten på valgemnene:

- TULSA-undervisning som supplement til forelesninger
- Varierte vurderingsformer
- Frivillig skriftlig innlevering

Disse tiltakene har fakultetet god erfaring med, og de får positive tilbakemeldinger fra faglig ansatte og studenter.

Hvert av disse tiltakene medfører imidlertid økte kostnader. Koblingen arbeidsgruppen gjorde mellom innsparinger grunnet kutt i antall emner og studiekvalitetstiltak er ikke gjennomførbar. Eventuelle studiekvalitetstiltak for valgemner må vurderes ut fra den totale budsjettsituasjonen for fakultetet. Arbeidsgruppen vil nedenfor gi noen nærmere kommentarer med utgangspunkt i anbefalingen fra delrapport 1b.

TULSA-undervisning som supplement til forelesninger

Tutor-led student activities (TULSA) hadde oppstart høsten 2016 og har vært et tilbud forbeholdt engelske valgemner. Det overordnede inntrykket fra 2016 og 2017 var at både faglærere og tutorer var positive, til dels svært entusiastiske, til TULSA som et supplement til forelesningsformen. De

fortalte også om positive tilbakemeldinger fra studentene. Stipendiatene melder om at det er verdifull undervisningserfaring.

Arbeidsgruppen vil som i delrapport 1b anbefale at TULSA videreføres, og at tilbudet også kan settes opp i norske valgemner hvor man har kvalifisert arbeidskraft. Det legges til grunn at rammene for TULSA skal være like som i dag, det er en egen forberedelsesfaktor for TULSA og slik undervisning settes kun opp dersom man har stipendiater som har særskilt kompetanse innenfor fagområdet. Disse rammene setter naturlige begrensninger for hvor mye TULSA-undervisning som settes opp, og dagens økonomiske situasjon gjør det trolig at antall stipendiater vil bli redusert noe i kommende år. Å oppheve skillet mellom engelske og norske emner er da enda mer viktig, slik at man får brukt muligheten til å sette opp TULSA der man har kompetente stipendiater.

Arbeidsgruppen vil videre anbefale at særlig ansvarlig faglærere som har valgemner med et høyt antall studenter bruker dette tilbudet som supplement til forelesninger, gjerne særlig rettet mot masternivå-studentene (se også punkt 6.2.4).

I delrapport 1b anbefalte arbeidsgruppen en dobling av dagens TULSA-tilbud og beregnet tiltaket til 250 000 i økte kostnader. Det er lite sannsynlig at dette er realistisk, da dette er undervisningstilbud som kun settes opp dersom man har tilgjengelige stipendiater, og antall stipendiater forventes å gå ned. Med redusert antall stipendiater, men økt antall emner som kan sette opp TULSA, er det mer sannsynlig at man kan beholde dagens nivå, og dette er beregnet til å koste 250 000 per år. Arbeidsgruppen vil anbefale at disse midlene settes av på fast basis da dette er en vesentlig kvalitetshevning av valgemner til en relativt rimelig penge.

Det ble i januar 2018 klart at det er noe usikkerhet knyttet til å videreføre TULSA ved fakultetet. Flere av stipendiatene som er brukt til TULSA er ansatt på 3-årig kontrakt uten undervisningsplikt, ved å undervise har de fått forlenget sin arbeidskontrakt med fakultetet. Det er kommet en ny statsansatt-lov og fakultetet må undersøke om denne loven gir lik adgang til å forlenge midlertidige stillinger slik vi har gjort med de treårige som har undervist og gjennomføringsstipendiater, dersom det viser seg at vi ikke har adgang til dette vil antall stipendiater som er aktuelle for TULSA reduseres. Samtidig har fakultetet ingen nye utlysninger av stipendiatstillinger via basis i 2018 og 2019 noe som gir ytterligere reduksjon i antall aktuelle for TULSA. Arbeidsgruppen anbefaler at fakultetet fortsatt satser på TULSA og da utreder i hvilken grad ordinære stipendiater med undervisningsplikt kan brukes i denne undervisningen.

Varierte vurderingsformer

På valgemnene har de varierte eksamensformene vokst frem på initiativ fra de ansvarlige faglærerne. Dette er en ønsket utvikling, da fakultetets ledelse i flere år har satt fokus på å øke bredden i vurderingsformer, spesielt på de obligatoriske emnene i rettsstudiet. I dag er det 8 av 71 valgemner som gjennomfører en annen vurderingsform enn kun 4 t skoleeksamen. Disse vurderingsformene er imidlertid mye mer kostnadskrevende enn ordinær 4 t skoleeksamen, se delrapport 1a punkt 7.2.

Arbeidsgruppen vil primært anbefale at de emner som allerede har varierte vurderingsformer beholder dette. Vurderingsformen er en integrert del av undervisningsopplegget og arbeidsgruppen mener det vil være en stor inngripen i ansvarlig faglærers frihet til å planlegge sitt emne dersom disse pålegges å endre til 4 t skriftlig skoleeksamen av økonomiske hensyn. Videreføring av dagens varierte vurderingsformer kan også gi verdifull erfaring over tid med hva dette betyr for studentenes læring.

Videre vil arbeidsgruppen anbefale, som i delrapport 1b, at det åpnes opp for at ansvarlig faglærere kan melde inn annen vurderingsform enn 4 t skriftlig skoleeksamen dersom de ønsker det for sitt emne. Vurderingsformen bør kunne avgjøres på bakgrunn av hva som er best studiekvalitetsmessig i det enkelte emne. Dette tiltaket anslo vi tidligere til 400 000 i årlige økte kostnader. Det er imidlertid vanskelig å beregne dette særlig presist uten å ha foretatt en undersøkelse med de ansvarlige faglærerne for å få oversikt over hvor mange og hvilke emner som eventuelt ønsker annen vurderingsform, og hvor mange kandidater som er på hvert av disse emnene.

Frivillig skriftlig innlevering

Skriftlige innleveringer som en kursoppgave er særlig aktuelt på emner der det gis 4 t skoleeksamen. Det gir skrivetrening og mulighet til å få tilbakemelding på arbeidet sitt før eksamen. Det er også et relativt rimelig tiltak å innføre. Samtidig er studentene her i en fase av studiet der de uansett får skrivetrening og veiledning i forbindelse med arbeidet med masteroppgaven. Videre har studenter på rettsstudiet et ganske stort tilbud av fakultets- og kursoppgaver ellers på studieårene. For innreisende utvekslingsstudenter og andre eksterne vil dette kunne være et viktigere tilbud for å forberede dem til eksamen.[2]

Arbeidsgruppen anbefaler å prioritere tiltakene TULSA og varierte vurderingsformer, fremfor frivillige skriftlige innleveringer. Gruppen vil likevel kommentere at dette er et positivt studiekvalitetstiltak for deler av studentgruppen, som også er relativt rimelig å innføre. Med utgangspunkt i at 1000 av de ca 3400 eksamenskandidatene hvert år vil ønske å levere inn en slik skriftlig oppgave, ble dette tiltaket i delrapport 1b beregnet til å gi 320 000 i årlige økte kostnader.

Samlet vurdering:

Arbeidsgruppen er klar over at dagens økonomiske situasjon gir lite rom for nye studiekvalitetstiltak. Allikevel vil vi anbefale at disse innføres, da dagens undervisningstilbud er relativt smalt, særlig med tanke på at flere av emnene har både høye antall studenter og sammensatte studentgrupper.

Den enkle kostnadsberegningen som er lagt til grunn ovenfor gir en samlet økning på 720 000 kr: videreføring av TULSA-utgifter omtrent på dagens nivå, 400 000 til varierte vurderingsformer og 320 000 til frivillige skriftlige innleveringer. Imidlertid er disse tallene svært usikre. Det er umulig

[2] Våren 2018 innføres Canvas som digital læringsplattform ved fakultetet. I Canvas kan flere studenter skrive sammen, og det er muligheter for at studentene kan kommentere hverandres oppgaver.

å gjøre en konkret beregning av de økte kostnadene før en har gått nærmere inn på hvert tiltak, og undersøkt interessen blant faglærerne og antall studenter på de emnene der det vurderes innført.

Primært anbefaler arbeidsgruppen at ansvarlig faglærer selv skal kunne velge blant disse tiltakene ut fra deres vurdering av hva som er nyttig og aktuelt for emnet. Eksempelvis er frivillig skriftlig innlevering aktuelt på emner som beholder 4 t skriftlig skoleeksamen, og kanskje særlig nyttig der det er et stort antall innreisende eller eksterne studenter. TULSA vil kun være aktuelt i emner der en har kompetente stipendiater og tilbudet vil begrenses av dette. Beslutningen av om faglærers ønske kan gjennomføres, vil som før bli tatt via PMR, beslutninger som ikke trenger prinsipiell avklaring kan vedtas av studiedekan etter anbefaling fra studieårsansvarlig for femte studieår.

5.2 Digitalisering

Arbeidsgruppen vil også videreføre anbefalingen fra delrapport 1b om å legge til rette for at ansvarlig faglærere tar i bruk tilgjengelig teknologi, herunder særlig å filme forelesninger og å utvikle filmer. Dette er beskrevet i punkt 2.5 i delrapport 1b.

Fakultetet har opparbeidet seg en del erfaring, og arbeidsgruppen vil særlig trekke frem introduksjonskurset for studenter på bachelornivå i punkt 6.2.

Opptak fra tidligere semesters forelesninger kan gi mulighet til å veksle mellom hvilke temaer som gis oppmerksomhet i undervisningen fra år til år, ved at det for noen temaer henvises til fjorårets forelesning. Gruppen mener at forhåndsinnspilte videoer kan være egnet til å introdusere temaer og begreper, forklare vanskelige og kompliserte temaer, supplere annen undervisning, og gi bakgrunnsstoff i forkant av undervisning, og dermed frigjøre tid til å gå mer i dybden i selve undervisningen.

Det tekniske systemet for dette er i stor grad på plass, samt en informasjonsside på nett.

En videre satsning på dette først og fremst vil innebære oppfordringer og praktisk bistand til den enkelte lærer, samt deling av erfaringer om hva som fungerer. Fakultetet bør gi særskilt uttelling i undervisningsregnskapet for utvikling av slike videoer, jf. punkt 6 nedenfor.

5.3 Utviklingspott til valgemner i budsjettet

Dekanatet meldte i høringsrunden at de ønsker at valgemner kan fungere som laboratorier for nye undervisnings- og vurderingsformer. Ett eksempel på dette er valgemnet JUS5070, «Forhandlinger». Dette emnet ble opprettet høsten 2017, har en høyere undervisningsramme enn det som er ordinært, og i emnet gis det seminarundervisning med aktive øvelser og rollespill. Arbeidsgruppen mener at valgemnene gir gode muligheter for å prøve ut ulike undervisnings- og vurderingsformer. Dette kan også gi erfaringer som på sikt kan være nyttig for de obligatoriske delene av studiet.

Dekanatet foreslo at det burde settes av en egen pott i undervisningsbudsjettet for slik utprøving. Det er naturlig at søknad om disse midlene går via PMR og til studiedekan. Arbeidsgruppen kommenterer at dette gir en mer transparent prosess for en mulighet som allerede finnes, men som

få ansvarlig faglærere er kjent med. Det bør informeres ut om denne potten og settes en årlig frist for søknader som behandles samlet i PMR.

Arbeidsgruppen vil anbefale at det settes av 100 000 per år som egen utviklingspott for valgemner.

6. Valgemner med bachelor- og masternivå

6.1 Bakgrunn

Valgemnegruppen som leverte sin innstilling i 2012 diskuterte emner på bachelor- og masternivå. De listet opp at hensyn som talte for var god ressursutnyttelse, at i noen fag tilfører bachelordeltagere verdifulle synspunkter til undervisningen og at det gir stor frihet for studentene. Hensyn som talte mot ordningen var at bachelornivået trakk ned undervisningen i elementære detaljer, at noen LLM-studenter melder om at de er misfornøyde med å ha lik undervisning som bachelorstudenter, og dette var problematisk med tanke på nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Valgemnegruppen 2012 konkluderte med at hovedregel burde være at valgemner hadde både bachelor- og masternivå. De fastsatte imidlertid noen spesifikke vilkår for å kunne beholde to nivåer på ett emne, knyttet til ulike læringskrav, litteraturliste og eksamen. Videre anbefalte arbeidsgruppen at der læreren ønsket det eller det forelå særskilte grunner kunne emnet være på kun ett nivå, og da på master- eller bachelornivå etter lærerens eget valg. Se s 39-43 her.

I 2012 ble flere bachelorvarianter lagt ned på initiativ av ansvarlige faglærere som ikke ønsket å beholde to nivåer. I tillegg ble det opprettet et bachelorvalgemne; Innføring i markeds-, konkurranse- og immaterialrett. Det er færre bachelorvarianter av valgemner i dag enn det var for fem år siden, men vi har fortsatt nok for å dekke behovet.

6.2 Tilbakemeldinger fra ansvarlig faglærere om ordningen med to nivåer

Det har ved flere anledninger blitt reist spørsmål om hvordan ordningen fungerer. Valgemnegruppen har tatt kontakt med alle ansvarlige faglærere som har valgemner som tilbys på både bachelor- og masternivå. De ble bedt om å svare på om ordningen med to nivåer fungerte og om de hadde innspill til hva som kunne gjort ordningen bedre. 9 av 23 ansvarlig faglærere svarte på henvendelsen.

Det generelle inntrykket fra de som svarte var at det var overraskende lite problematisk å tilby lik undervisning for to ulike nivåer. Ordningen ble av noen beskrevet som positiv og det ble også trukket frem at det det var noen faglige fordeler med å ha ulike grupper i undervisningen; eksempelvis i ett fag der man med ingeniører i undervisningsrommet kunne få hjelp til å forklare tekniske spørsmål i dommer osv. Det ble også poengtert at det i noen fag var viktig å beholde to nivåer, da faget var relevant for andre yrkesgrupper enn kun jurister.

I emner som har et svært høyt antall studenter er det imidlertid færre åpenbare fordeler med ordningen med to nivåer. I slike emner vil man uansett ha lite rom for å åpne opp for diskusjoner mellom studentene hvor man kan nyttiggjøre seg av at de ulike studentene har forskjellig bakgrunn

og kompetanse. I slike fag melder noen ansvarlig faglærere at det er vanskelig å kunne tilby god undervisning til både bachelor- og masterstudenter.

Det ble av flere foreslått at en kunne dele opp noe av undervisningen, for eksempel ved å ha noen timer felles og andre timer kun for bachelor og kun for master. Her var det ulike meninger om hvor mye egen undervisning som kunne være nødvendig. En økt ramme for antall undervisningstimer ville kunne imøtekomme dette; men dette vil øke kostnadene.

Arbeidsgruppen kommenterte at det var færre enn forventet som meldte inn at ordningen var utfordrende. Utfordringene virker å ha sammensatte årsaker:

- At faget kan tas på to nivåer, med til dels ulik litteratur og læringskrav, reiser spørsmål om/når man skal undervise i det som kun er aktuelt for masterstudentene. Dette skaper utfordringer selv dersom alle studentene har juridisk bakgrunn.
- Videre innebærer integrering av studenter fra andre fagfelt utfordringer knyttet til deres manglende kjennskap til grunnleggende metode og rettslige begreper.
- Endelig er ordningen særlig problematisk for de større valgemnene, der det er vanskelig å bruke dialogpreget undervisning som gjør det mulig å håndtere forskjellene mellom studentene på en god måte.

6.3 Videreføring av ordningen med to nivåer

Arbeidsgruppen vil anbefale at valgemner fortsatt som hovedregel tilbys med både bachelor- og masternivå, men at ansvarlig faglærer kan søke om at emnet skal kun tilbys på ett nivå dersom det foreligger særskilte grunner.

Følgende vilkår ble vedtatt gjeldende i 2012 for valgemner som skulle tilbys på to nivåer:

a. Læringsmålene skal være ulike. Forskjellen kan finnes i innhold eller dybde eller begge. Forskjellene skal gjenspeile forskjellene i kvalifikasjoner for ferdige BA- respektive MA-kandidater, jfr. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

b. Undervisningen kan være mer omfattende for MA-versjonen av emnet.

Det skal gå klart fram av planene for undervisning hvilke deler som er rettet mot de ulike målgruppene.

c. Eksamen skal være forskjellig:

i. Praktikum kan bygge på felles faktum, men ha ulike spørsmål

ii. Teorioppgaver kan være felles, men det skal da foreligge sensorveiledning som redegjør for forventet nivåforskjell

iii. Eksamensformen kan være ulik

Arbeidsgruppen anbefaler at disse vilkårene fortsatt skal være gjeldende. Det er viktig at emnene følges opp med tanke på at de skal ha ulike læringsmål og at eksamen skal være forskjellig. Sidetallsnormen for bachelor- og masteremner er ulik og litteraturlisten på de to nivåene er gjerne av ulik lengde grunnet dette.

6.4 Anbefalinger om tilbud rettet mot de ulike nivåene

For å møte *masterstudentenes behov* for undervisning i de delene av emnet som kun (eller primært) er aktuelt for dem, fremgår det av vilkår b) at undervisningen kan være mer omfattende for masterversjonen. Å differensiere noe av undervisningen ble også spilt inn av flere ansvarlig faglærere som et mulig tiltak. Arbeidsgruppen ønsker å minne om at dette er en mulighet, og anbefaler de ansvarlig faglærerne å vurdere å skille ut en eller to dobbeltforelesninger for kun masterstudenter. Disse forelesningene kan brukes til å gjennomgå læringskrav og litteratur som går utover det som gjelder for bachelorstudenter, man kan bruke tiden til å gå dypere inn i oppgaver og få til noe diskusjon i gruppen. Gruppen legger imidlertid til grunn at dette må foregå innenfor de ordinære rammene for antall undervisningstimer i valgemner, slik at dette betyr at BA-studentene da får mindre undervisning. TULSA-kurs kan være en annen måte å spisse noe av undervisningen inn mot studenter som tar faget på masternivå, jf punkt 5.1. Å legge ut podkast eller film av forelesninger fra tidligere år kan også brukes for å gi studentene et bredere tilbud enn hva rammene for det enkelte semester tillater, jf. punkt 5.2.

For *studenter uten juridisk bakgrunn* gir fakultetet tilbud om et introduksjonskurs som er felles for studenter på alle valgemner. Kurset gis på både engelsk og norsk, og er en kombinasjon av filmer og forelesning. Filmene er utviklet av Alla Pozdnakova, som også holder fellesforelesningene.

For norske studenter gis det følgende tilbud:

- 2 t felles forelesning. Temaet er generell innføring i rettskilder og metode anvendt i valgemner. Det tar for seg forholdet mellom nasjonal rett og folkerett, særlig tolkningsmomentene ved motstrid mellom ulike rettssystemer. Forelesningen tar for seg den europeiske og internasjonale beskyttelsen av menneskerettighetene.

- Det er laget 3 videoforelesninger hvor temaer er rettskilder og juridisk metode.

For engelske studenter gis det følgende tilbud:

- 2 t felles forelesning. Temaet er internasjonal og europeisk juridisk metode fra et praktisk perspektiv.

- Det er laget 9 videoforelesninger innenfor mange temaer som internasjonale rettskilder, EU-rett, traktater og forholdet mellom nasjonal og internasjonal rett.

På bakgrunn av filmene som er laget, har de felles forelesninger blitt redusert fra 8 til 4 t hvert semester. Dette betyr en viss økonomisk innsparing – men viktigere er det at studentene som

deltar på introduksjonskurset nå er bedre forberedt og stiller mer relevante spørsmål, da de før forelesningene blir oppfordret til å se filmene. Introduksjonsundervisning er et godt eksempel på filmer som trolig vil beholde sin relevans over mange semestre.

Arbeidsgruppen har tatt initiativ til å jobbe videre med introduksjonskurset, ved å innhente innspill fra flere ansvarlige faglærere som har emner på to nivåer om hva studentene har størst behov for og i hvilken grad dette dekkes av opplegget i dag. Administrasjonen ser på om det kan utarbeides en sentral nettside for introduksjonskurset, der forelesninger og filmer er samlet og lett tilgjengelig for repetisjon. Administrasjonen følger også opp med informasjon/ påminnelser til ansvarlige faglærere som har emner på to nivåer, så de både kan bygge på det i sine emner, og oppfordre studentene til å oppsøke kurset. I dag rettes informasjon om introduksjonskurset kun til bachelorstudentene, men det bør også være åpent for masterstudenter uten juridisk bakgrunn.

Som supplement til det allmenne introduksjonskurset, anbefaler arbeidsgruppen at ansvarlig faglærere utvikler egne videoer som er spesielt tilpasset det enkelte valgemne. Dette bør være videoer som kan gjenbrukes over lengre tid. Introduksjonskurset bør sammen med slike fagspesifikke introduksjonsvideoer gi bachelorstudentene uten juridisk bakgrunn nok basiskompetanse slik at undervisningen kan løftes og holdes på det nivået som er ment.

Fakultetet bør gi uttelling i undervisningsregnskapet for utvikling av slike videoer. Det er 28 valgemner som tilbyr undervisning på både bachelor og masternivå. Dersom hvert emne skal utarbeide videoer på 30 min for hvert emne, og det som i dag gis ca. 6 timer godskriving for dette, vil dette gi til sammen 165 klokketimer godskrevet i undervisningsregnskapet. Dette tilsvarer 37 undervisningstimer som igjen tilsvarer 74 490 kr i økte vikarkostnader. Dette er en relativ lav kostnad. I tillegg vil denne kostnaden ikke påløpe hvert år; videoer som lages for å få bachelorstudentene på et høyere nivå vil i stor grad kunne gjenbrukes over flere år.

Utover dette vil arbeidsgruppen ikke anbefale at den generelle rammen for antall undervisningstimer utvides for emner som er både på bachelor- og masternivå.

7. Evaluering av profilene

I delrapport 1b punkt 3.4.1 kom arbeidsgruppen med følgende foreløpige synspunkter på fakultetets 8 (snart 9) valgprofiler:

«Arbeidsgruppen har også diskutert valgprofilene i seg selv. Gruppen er i utgangspunktet positiv til valgprofilene. Dette gir studentene en mulighet til å få en spesialisering som kan være nyttig i møte med arbeidsmarkedets behov. Det å ta valgemner som har en faglig sammenheng kan øke studentenes forståelse av det enkelte fag, og også lette undervisningen: veien til mer avanserte faglige spørsmål blir kortere der noe av det grunnleggende er kjent. Samtidig gir det lave antallet studenter som oppnår profil grunn til å se nærmere på profilene. Dels kan det være grunn til å se nærmere på de faglige krav som er satt. Dagens krav ekskluderer mange studenter: De som ønsker å velge praksis, utveksling og stor masteroppgave kan ikke velge profil. Dels kan det være

spørsmål om profilene bør gi større merverdi dersom de skal videreføres. Arbeidsgruppen mener at profilene ideelt sett bør innebære tettere samarbeid mellom faglærerne innenfor de aktuelle fagene, profilene bør ha hjemmesider og kobles opp mot forskergrupper og levende fagmiljøer. Dersom studentene skal ha interesse av å velge profiler må de inviteres inn i fagmiljøet. Arbeidsgruppen vil jobbe videre med dette i delrapport 2.»

Siden delrapport 1a og b ble publisert har vi oppdatert oversikten over studenter som melder seg og gjennomfører profil. De oppdaterte tallene viser at antall meldte til profil hadde en gradvis økning og en stor oppgang i 2017, fra under 10 hvert semester til over 83 studenter våren 2017. Imidlertid har tallene for oppnådd profil ikke vært like gode, her ser man en oppgang fra 2 vitnemål med profil våren 2015 til 8 vitnemål med profil våren 2016, men tallene fra høst 2016 og våren 2017 viser heller en nedgang i disse tallene igjen. Over fem semestre er det kun skrevet ut 24 vitnemål med profil, og dette utgjør kun 1,6 % av alle kandidater i denne perioden.

Den lave andelen som velger profil står skarp kontrast til erfaringene fra det engelskspråklige masterprogrammet i Public International Law, som tilbyr fire ulike spesialiseringer i tillegg til den generelle graden.[3] Erfaringene fra dette programmet er at de fleste studentene velger en spesialisering.

De profilansvarlige får i dag ingen godskriving for arbeidet med profilene. Ordningen gir ingen ekstra økonomiske kostnader knyttet til undervisning eller sensur. Imidlertid medfører det ekstra arbeid for administrasjonen: undervisningsplanleggerne må unngå kollisjoner mellom undervisning i kurs innen samme profil, det samme gjelder eksamensdagene, og vitnemålsarbeidet kompliseres.

7.1 Tilbakemeldinger fra de profilansvarlige

Leder og sekretær for arbeidsgruppen har gjennomført et møte med de profilansvarlige. Av 9 profilansvarlige møtte 6, to andre sendte i tillegg inn tilbakemeldinger på e-post. Møtet hadde en todelt agenda:

- Profilenes innhold: mulig merverdi, og hvordan studentene kan trekkes inn i fagmiljøene..
- Bør de formelle kravene for å oppnå profil reduseres, slik at man f.eks. kan oppnå profil også med et utvekslingsopphold eller praksis, alternativt kun tre valgemner?

Det var ulike meninger blant de profilansvarlige om hva som er formålet med profilene. Noen la vekt på at profilene var opprettet for å trekke studentene inn de aktive fagmiljøene, bl.a. for å oppnå bedre kontakt mellom studenter og ansatte, forenkle prosessen med å velge emne til masteroppgave, og fungere som rekruttering til videre forskning. Andre la vekt på at profilene er en måte for studentene å skille seg ut, og spisse sin kompetanse for fremtidige arbeidsgivere.

[3] De fire spesialiseringene er: Human Rights; Criminal and Humanitarian Law; Environment and Energy Law; og Trade, Investment and Commercial Law.

Flere av disse målene kan oppnås også på andre måter enn gjennom profilene. Man kan bruke valgemnene som informasjonskanal for å trekke studentene inn i fagmiljøet til faglunsjer, for å rekruttere og informere om temaer til masteroppgaver m.m. Hvilke valgemner studenten har valgt fremgår uansett av vitnemålet, profilen gir kun en ekstra overskrift. Det er også delte syn på hvilken betydning dette har for fremtidige arbeidsgivere.

Formålet for profilene altså ikke entydig, og vi vet lite om hva studentene og arbeidsgiverne mener om profilene. Det ble foreslått at det ble gjennomført nærmere undersøkelser: dels blant nåværende studentene om det er interesse for profiler, dels blant ferdige kandidater som har gjennomført profil om dette har vært nyttig, og dels blant arbeidsgivere om dette er noe de mener er hensiktsmessig og legger vekt på når de gjennomgår kandidater. I motsatt retning ble det gitt uttrykk for at det er vanskelig å spørre om synspunkter på en ordning som vi selv også mener at i liten grad har «funnet sin form». Det å gjennomføre gode spørreundersøkelser, for eksempel blant arbeidsgivere, vil være tid- og kostnadskrevende. Arbeidsgruppen vil ikke støtte at det legges mye ressurser i å utarbeide slike spørreundersøkelser.

Flere av de profilansvarlige kommenterte at det er et stort potensial innenfor disse profilene, men at dette ikke er fullt utnyttet. Det ble fremhevet at dette er avhengig av at den profilansvarlige har tid og ressurser å bruke på å få dem til å fungere bedre. Flere hadde konkrete planer og forslag til endringer innenfor sin profil, og mente at det var for tidlig å gi profilene opp, da det er lagt ned betydelige ressurser for å få dem på plass. Andre var mer skeptiske til om sine profiler ga noen tilleggsverdi utover de enkelte fagene de besto av.

De profilansvarlige berørte også muligheten for å spesialisere seg med å ta en av fakultetets engelskspråklige mastergrader parallelt med MiR. De profilansvarlige ønsker ikke strenge rammer, og var positive til å myke opp de formelle kravene for profilene. Det ble foreslått å øke fleksibiliteten ved å gjøre dagens krav til «kjernekrav», og å informere studentene om at den enkelte profilansvarlig kan gjøre en individuell vurdering av om andre fagkombinasjoner, relevante fag ved utenlandsopphold eller relevant praksis også treffer godt nok til at den enkelte student kan få godkjent profil.

7.2 Arbeidsgruppens anbefalinger:

Arbeidsgruppen mener at profilordningen er positiv, men at den ikke fungerer godt i dagens form. Det koster lite å tilby profiler slik dette gjøres i dag, men det krever likevel tid og ressurser, særlig administrativt, og det er et svært lavt antall studenter som benytter seg av tilbudet. Dette gjør det lite forsvarlig å fortsette tilbudet som i dag.

Det virker å mangle en enhetlig forståelse av hva formålet med profilene er. Er dette et tiltak for å trekke studentene inn i fagmiljøet, eller for å tilby studentene en spesialisering? Det kan satses videre på begge formålene uten at profilene videreføres.

Med tanke på faglig spesialisering og spissing er det mulig å oppheve profilene, og i stedet gi bedre informasjon om hvilke valgemner som vil fungere godt sammen og gi en faglig fordypning. Dette vil

fortsatt kreve at administrasjonen sørger for at eksamen mellom disse emnene ikke kolliderer. For å trekke studentene inn i fagmiljøene kan man se på forskergruppene, de enkelte fagmiljøene og det enkelte valgemne for å se hvordan de bedre kan brukes som informasjonskanaler. Arbeidsgruppen anbefaler at studie- og instituttadministrasjonen i samarbeid med kommunikasjonsseksjonen ser på muligheter for å trekke studentene inn i fagmiljøene, og at det utarbeides en strategi.

Arbeidsgruppen mener at det er for tidlig å trekke en endelig konklusjon om at profilene bør avvikles. Hittil har profilene i stor grad kun vært en realitet på fakultetets nettsider: det har ikke vært stilt klare forventninger eller gitt forslag til de profilansvarlige, de profilansvarlige har ikke blitt tilført ressurser til å få mer ut av profilene, og få av dem har gjort noe bredere systematisk arbeid siden profilene ble opprettet. Videre vil prosessen med gjennomgang av porteføljen ved instituttene trolig gjøre at noen av profilene må revideres, kanskje nedlegges. Det vil være interessant å se hvilken rolle profilene vil få etter denne prosessen, en mulighet er at de blir styrket av denne gjennomgangen.

Arbeidsgruppen kommenterer at dersom antall oppmeldte og gjennomførte ikke snur i løpet av et par år, har ordningen neppe livets rett.

Arbeidsgruppen vil på bakgrunn av dette videreføre sin anbefaling fra delrapport 1b om at det settes krav til merverdi og involvering i fagmiljøet. De profilansvarlige bør få en henvendelse der de bes om å besvare følgende: om de mener at deres profil bør videreføres, hvilket fagmiljø profilen er knyttet til, og hvilke tiltak de vil sette i verk for å sikre at studentene trekkes inn i fagmiljøet og at profilen dermed gir en merverdi utover å være summen av enkeltemner. Så bør PMR behandle spørsmålet om hvilke profiler som bør videreføres.[4]

Arbeidsgruppen er enig i at de formelle rammene kan mykes opp. Nettsidene bør opplyse at kravene som fremgår er «kjernekrav», og at man kan søke om at eksempelvis praksis, utenlandsopphold eller andre valgemner kan inngå i profilen. Kommunikasjonsseksjonen bør også involveres med tanke på strategi for kommunikasjon om profilordningen.

8. Andre emner – språkemner og andre enkeltemner

8.1 Hva gruppen har gjort

Arbeidsgruppen har vurdert det som del av mandatet å også gjennomgå språkemnene og andre enkeltemner. Språkemnene fungerer først og fremst som valgemner på tredje studieår. Fakultetet tilbyr fem andre enkeltemner: Strafferett (JUROFF1500), Folkerett (JUROFF1410), Introduksjon til forvaltningsrett (JUROFF1201), EØS-regelverket; innhold og betydning for nasjonal handlefrihet (EURO2101) og Grunnleggende regnskapsforståelse og regnskapsrett (JUR3011).

[4] I prosessen med ny valgemneportefølje skal instituttene legge vekt på om foreslåtte valgemner inngår i en profil. Instituttene må orienteres om at det kan bli endringer i fakultetets profiler, men at de kan forholde seg til de profiler som eksisterer til eventuelt annet blir vedtatt.

Arbeidsgruppen har gjort kort analyse av alle emnene, antall eksamensmøtte, hvilke studenter som avlegger de ulike enkeltemnene og hvilke andre studieprogrammer enkeltemnene inngår i som enten valgfritt eller obligatorisk emne. Videre har arbeidsgruppen sett på antall undervisningstimer som tilbys og hvilken eksamensform emnene har.

Det ble tidlig i denne prosessen gjennomført et eget møte med de ansvarlige faglærerne for språkemner, se punkt 2.8 i delrapport 1b.

De ansvarlige faglærerne for de ulike enkeltemnene ble kontaktet etter sommeren per e-post og sekretær for arbeidsgruppen har gjennomført egne møter med ansvarlig faglærer for EURO2101 og JUROFF1201. Analysen av emnene og de tilbakemeldingene som hadde kommet inn innen midten av september ble diskutert av arbeidsgruppen på møtet 28. september.

8.2 Gjennomgang av språkemner

De ansvarlige faglærerne for språkemner leverte den 20. september et forslag om endringer i språkemnene. De foreslo at emnene videreføres som tre 10 stp emner, det var ønskelig at emnene skulle fortsatt gå over to semestre av pedagogiske grunner. Antall undervisningstimer ble foreslått redusert i engelsk og tysk, og det ble foreslått at alle tre emner ble videreført med samme undervisningsressurser som i dag ligger til fransk (dvs. 70 undervisningstimer per emne per år), det ble videre foreslått at fakultetet burde dekke noe av kostnadene forbundet med studiereise på hvert av emnene. Til slutt ble det også foreslått at fakultetet burde vurdere å tilby en introduksjonsforelesning i første år om globaliseringen og rollen av forskjellige juridiske språk.

Arbeidsgruppen diskutert dette forslaget den 28. september og var svært kritiske til at det ble foreslått å videreføre disse tre emnene med så store undervisningsressurser. Generelt ble det kommentert at dette er et glimrende tilbud til de som avlegger emnene, og det er ønskelig at fakultetet fortsetter å tilby språkemner. Gruppen kunne imidlertid ikke se at man kan begrunne en ressursbruk hvor hvert emne gis mer undervisningsressurser enn tre ordinære valgemner. Spørsmålet er om fakultetet bør bruke såpass mye ressurser på å tilby disse emnene, i en situasjon der andre emner må holde undervisningstilbudet innenfor svært begrensede rammer.

Det ble etterlyst et mer detaljert forslag fra de ansvarlige faglærerne, med tanke på hvordan undervisningsressursene tenkes brukt og hvordan eksamen skal gjennomføres. Det ble pekt på at emnene slik de er i dag er svært krevende å gjennomføre i et allerede undervisningstungt og faglig krevende tredje studieår. Emnene bør tilpasses slik at de er reelt sett 10 stp, både av hensyn til studenter og fakultetets ressurser.

Arbeidsgruppen diskuterte i tillegg engelsk for jurister særskilt og det ble oppfattet som et emne som hadde mer åpenbar relevans da det ble opprettet, i en tid da fakultetet hadde langt færre tilbud på engelsk og om angloamerikansk rett og begreper. Arbeidsgruppen var i tvil om emnets berettigelse og plass i dag i lys av det øvrige emnetilbudet fakultetet har på engelsk. Dette er et poeng som ikke gjør seg gjeldende for tysk og fransk.

De tre ansvarlige faglærerne leverte et nytt forslag om endringer knyttet til språkemnene den 20. november. Her foreslås det følgende:

- Engelsk for jurister erstattes med målrettet integrering av engelsk i den obligatoriske delen i MiR.
- Fransk og tysk for jurister videreføres som 10 stp emner som skal tilbys en gang i året, men med undervisning over to semestre. Det foreslås en vesentlig reduksjon i antall undervisningstimer, ved at dette settes til 35 t for hvert emne. Det foreslås også en standardisering av eksamensform og en reduksjon fra 5 til 4 t eksamen i FRAJUR.
- Det er ønskelig å gjennomføre studietur på emnene, og det bes om at fakultetet avsetter 40 000 kr til dette per år (20 000 kr pr emne).
- Vurdering av alternering mellom fransk og tysk dersom studenttallet ikke øker.

Det vises til forslaget fra de tre ansvarlige faglærerne i helhet (lenketekst).

Arbeidsgruppen har diskutert forslaget og anbefaler at forslagene vedtas. Forslagene om endringer for fransk og tysk bringer disse fagene mer på linje med andre valgemner, og emnene blir mer overkommelige å gjennomføre som del av 3. studieår. JSU vil imidlertid legge til at med reduksjon i antall undervisningstimer vil emnene trolig blir noe vanskeligere for studenter som ikke har svært mye fransk- eller tyskspråklig erfaring. I sum innebærer dette forslaget en reduksjon i timebruk på 119 undervisningstimer (82 fra tysk og 37 fra fransk).

Språkemnene kan også være egnet for utvikling av videoforelesninger. Deler av fagstoffet er trolig ganske konstant og filmer som utvikles vil kunne gjenbrukes i flere semestre.

Arbeidsgruppen gir også sin tilslutning til forslaget om å legge ned engelsk for jurister til fordel for økt engelskundervisning i de obligatoriske delene av MiR. Dette må imidlertid behandles av PMR. Dersom det ikke gjøres noen satsning på engelsk i de obligatoriske delene av rettsstudiet, bør Engelsk for jurister videreføres med de samme rammene som tysk og fransk.

8.2 Gjennomgang av andre enkeltemner

JUROFF1500 Strafferett:

Strafferett er et introduksjonsemne innen strafferett/prosess og inngår som støtteemne i bachelorprogrammet i Kriminologi. Emnet har et gjennomsnittlig tall for eksamensmøtte på 65 hvert semester. Kriminologistudentene er per i dag ikke i flertall på dette emnet og avlegger det først og fremst på vårsemesteret. Emnet tilbys både høst og vår og er i 2018 budsjettert med 36 undervisningstimer som fordeles på 10 t forelesning og 8 t kurs hvert semester. Det gis en 5-timers skriftlig skoleeksamen i emnet.

Faglærers syn: Emnet er populært og fungerer i dag som et suppleringsfag for kriminologi og rettssosiologi-studenter, og tidligere og nåværende ansvarlig faglærer anbefaler at emnet

videreføres med dagens undervisnings- og eksamensopplegg. I høst har programrådet ved IKRS vedtatt at emnet skal være obligatorisk på bachelorprogrammet i kriminologi. IKRS har meldt at det er viktig at emnet tilbys høstsemestrene for å passe inn i studieplanen. Bachelorprogrammet har en opptaksramme på 60 studenter, dette vil derfor bety en stor økning i antall studenter på emnet. Ansvarlig faglærer er positiv til dette og anbefaler at emnet skal kun gå hver høst fom. høsten 2018. Dette endrer statusen til emnet fra et ordinært enkeltemne til et obligatorisk emne i bachelorgraden i kriminologi.

Dersom dagens undervisningsopplegg med kursgrupper med ca 30 studenter skal videreføres, vi beregner ca 120 studenter hver gang emnet går, og at kurset holdes kun holdes en gang i året, vil dette bety at antall undervisningstimer økes fra 36 t til 42 t per år.

EURO2101 EØS-regelverket; innhold og betydning for nasjonal handlefrihet

EURO2101 er et emne som har inngått som obligatorisk emne i bachelorstudium i Europastudier som tilbys ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV). Dette studieprogrammet er lagt ned, har ikke hatt opptak av nye studenter siden 2014, og emnet er nå valgfritt emne i 40-gruppe i Europastudier og det kan inngå som valgfritt emne i bachelor i Internasjonale studier.

Emnet tilbys kun hver vår, med 30 undervisningstimer fordelt på forelesninger og seminar. Det gis en 4-timers skriftlig skoleeksamen i emnet.

Emnet har hatt et gjennomsnittstall på 32 studenter. Da bachelorstudiet i Europastudier er utfaset er det ikke usannsynlig at emnet vil få en nedgang i antall studenter, dette undersøkes etter oppmeldingsfristen våren 2018. De foregående semestrene er den største andelen av studenter fra dette programmet. SV har meldt at de ønsker at emnet blir videreført da det er relevant som valgfritt emne innen den nye 40-gruppen og innen internasjonale studier.

Faglærers syn: Ansvarlig faglærer har gitt tilbakemelding om at emnet er svært godt mottatt hos studentene, og et emne som har fungert godt i bachelorprogrammet. Det har et annet perspektiv enn EØS-retten som undervises på 2. studieår, det er et viktig fag innenfor fagmiljøet og gir også en god vekselvirkning inn mot forskningen. Ansvarlig faglærer ønsker at faget videreføres med dagens undervisningsopplegg, og har konkrete planer for videreutvikling i dialog med SV, særlig med tanke på nyansettelse innenfor fagområdet ved fakultetet.

JUROFF1410 Folkerett

Emnet er et introduksjonsemne innen folkerett og er semiobligatorisk emne innen bachelorprogrammet i internasjonale studier som tilbys ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV).

Emnet har et gjennomsnittstall på 83 studenter og tilbys kun hver vår. Emnet er budsjettert med 20 undervisningstimer som fordeles på to kursgrupper som hver får 10 t kursundervisning. Det bruker dermed samme mengde undervisningsressurser som ordinære valgemner. I tillegg henvises

studentene til å følge de åpne forelesninger innen folkerett som tilbys som del av JUS2111 Statsforfatningsrett og internasjonale studier. Det gis en 5-timers skriftlig skoleeksamen i emnet.

Faglærers syn: Dette emnet fikk noen svært kritiske bemerkninger fra studenter som svarte på spørsmål tilknyttet den periodiske emneevalueringen i 2016, da ansvarlig faglærer hadde forskningstermin. Ansvarlig faglærer har meldt at han ønsker å gjøre en gjennomgang av emnet, dels i lys av tilbakemeldingene fra 2016. En side av kritikken handlet om at noen studenter ikke fikk med seg at de kunne (og burde) delta på de åpne forelesningene, og administrasjonen følger opp slik at dette fremgår tydelig på semestersiden for kommende vår.

JUROFF1201 Introduksjon i forvaltningsrett

Emnet er et introduksjonsemne innen forvaltningsrett og inngår i studieprogrammene Offentlig administrasjon og ledelse (bachelor) som tilbys ved SV og Demokrati og rettigheter i informasjonssamfunnet (bachelor). Sistnevnte program er under utfasing.

Emnet har et gjennomsnittstall på 125 studenter og tilbys kun hver høst. Emnet er budsjettert med 58 undervisningstimer hvert år, som er fordelt på 18 t forelesninger og fire kursgrupper på 10 t hver. Antall kurs vil imidlertid avhenge av antall studenter på emnet, det planlegges for kursgrupper hvor antall studenter per kurs er ca. 30. Det gis en 5-timers skriftlig skoleeksamen i emnet.

Faglærers syn: Sekretær for arbeidsgruppen har gjennomført et møte med ansvarlig faglærer og faglærer i emnet. De ga uttrykk for at det er stor etterspørsel etter kompetanse innen fagområdet blant ikke-jurister, både fra personer i arbeidslivet og som del av studieprogrammer ved andre fakulteter ved UiO. De ønsker å videreføre emnet i dagens form.

Faglærerne tok også opp spørsmålet om å utvikle 40-grupper[5] innen juss, og mener at statsvitere og økonomer vil ha interesse av dette. De fremhevet at det å tilby forvaltningsrett til ikke-jurister ligger rett i kjernen av fakultetets samfunnsoppdrag. Gode pakker innenfor offentligrettslige fag vil det trolig være stor interesse for, både for ferdigutdannede og bachelorstudenter ved UiO. Eksempelvis tilbyr fakultetet valgemnet «Helserett», der bachelorvarianten tidligere inngikk i et bachelorprogram innen helseledelse, og det er igangsatt en prosess hvor en skal se på muligheten for å opprette et nytt emne innen utdanningsrett. JUROFF1201 kan fungere svært godt som et emne man tar før/samtidig med enten utdanningsrett eller helserett.

Faglærerne anbefaler å beholde dagens budsjetterte undervisningsressurser i emnet. De fremhevet at dette er en gruppe som har svært ulik bakgrunn og ingen særskilt kompetanse innen juridisk

[5] En emnegruppe er en kombinasjon av emner fra ett eller flere fagområder som er definerte til å utgjøre en faglig enhet. De fleste emnegruppene ved UiO er på enten 80 eller 40 studiepoeng. Emnegrupper brukes ofte som byggeklosser i bachelorprogram. En emnegruppe kan være tilknyttet ett eller flere studieprogram.

metode, og at man ikke vil kunne gi et forsvarlig undervisning innenfor fagområdet til en så heterogen gruppe dersom tilbudet skal reduseres til ordinært nivå for valgemner.

JUR3011 Grunnleggende regnskapsforståelse og regnskapsrett

Emnet er et enkeltemne på 5 stp og kan inngå i rettsvitenskapsstudiet. I praksis vil det kun inngå der hvor en student mangler noen studiepoeng grunnet en innpassing fra annet lærested, da det ordinært ikke passer med et 5 stp-emne i et ordinært studieløp.

Emnet har et gjennomsnittstall på 7 eksamensmøtte, og høsten 2017 var det kun to oppmeldte og én som møtte til eksamen i emnet. Dette er også et emne hvor vi utbetaler honorar til ekstern for å skrive eksamensoppgavetekst, da dette er noe ansvarlig faglærer ikke påtar seg. Det tilbys ingen undervisning og det gis en 4-timers skriftlig skoleeksamen.

Faglærers syn: Sekretær for arbeidsgruppen har vært i e-postkontakt med ansvarlig faglærer, som foreslår å legge ned emnet på grunnlag av lavt antall eksamensmøtte og at det ikke er satt av ressurser til å videreutvikle emnet.

Arbeidsgruppens vurderinger og anbefalinger

Det er viktig at fakultetet tilbyr juridiske fag til andre enn våre egne programstudenter, som en sentral del av vårt samfunnsoppdrag. Disse enkeltemnene tilbys både personer i yrkeslivet og studenter på andre studieprogrammet ved UiO. De er ledd i tverrfaglig utdanning og samarbeid mellom fakultetene, og tverrfaglighet er et strategisk satsningsområde for UiO.

Arbeidsgruppen vil støtte forslaget om at JUR3011 legges ned. Gruppen anbefaler at de andre enkeltemnene videreføres, men legger til grunn at også disse emnene bør inngå i den sentrale prosessen hvor det tas stilling til om det er ønskelig og mulig å videreføre emnene for neste fireårsperiode. Emnene kan ikke inngå i hverken rettsstudiet eller de engelskspråklige masterprogrammene, så det er ikke naturlig at PMR har vedtaksmyndighet om disse skal videreføres, arbeidsgruppen foreslår at dekanen vurderer disse særskilt på bakgrunn av instituttenes innstilling.

Undervisningsressurser: Arbeidsgruppen har vært sterkt kritisk til at undervisningstilbudet i noen av disse emnene går langt utover hva som er rammen for ordinære valgemner. Det er kommentert at dette er noe som har gått «under radaren», da disse emnene har stått på siden av valgemnene og dermed ikke har blitt justert i takt med disse. Generelt mener arbeidsgruppen at undervisningstilbudet for disse emnene bør følge noenlunde samme rammer som valgemner generelt. Dersom det skal gis mer omfattende undervisningstilbud, må det kunne begrunnes konkret for det enkelte faget. Arbeidsgruppen kan ikke se at det helt generelt er grunnlag for å si at enkeltemner som er rettet mot ikke-jurister skal ha større undervisningsrammer enn ordinære valgemner. Det er mange valgemner som også er et tilbud til ikke-jurister, og undervisningsrammene økes ikke av denne grunnen alene.

På samme måte som for valgemnene, bør faglærerne benytte seg av mulighetene til å anvende filmer til å løfte studenter uten juridisk bakgrunn. Mange av anbefalingene fra punkt 6 vil kunne være like aktuelle her, både bruk av det materialet som finnes som del av introduksjonskurset, muligheten til å bruke podcast fra tidligere forelesninger, og muligheten til å lage filmer spesielt tilpasset det enkelte faget. Arbeidsgruppen anbefaler at de ansvarlige faglærerne gjennomgår og utarbeider filmsnutter som kan ligge på semestersiden og gi rom til å bruke undervisningstimene til annet stoff og til fordypning. For øvrig har ikke arbeidsgruppen god nok kjennskap til detaljene i undervisningen i det enkelte fag til å anbefale konkrete kutt, men oppfordrer dekanen til å vurderer dette i forbindelse med at emnene evt. vedtas videreført for neste fireårsperiode.

Videre vil arbeidsgruppen anbefale at eksamenstiden for alle emner harmoniseres. I dag har noen av emnene 5-timers eksamen. Gruppen anbefaler at eksamenstiden settes til 4 timer, på samme måte som for andre 10 stp valgemner.

Endelig vil arbeidsgruppen vil anbefale at det jobbes videre med å lage en 40-gruppe innenfor offentligrettslige fag. Fakultetet tilbyr i dag emner som er aktuelle for andre studieprogrammer, men de må grupperes på en slik måte at de kan inngå. Videre kan det være et potensiale for økt studiekvalitet gjennom mer samarbeid mellom fagene som er særskilt aktuelle for noen yrkesgrupper, eksempelvis Helserett og Introduksjon i forvaltningsrett.

9. Etter- og videreutdanning (EVU)

EVU er studietilbud som er tilpasset behov i arbeidslivet. Etterutdanning er kurs som ikke gir studiepoeng, mens videreutdanning gjør det. Fakultetet selv kan avgjøre om det er ønskelig å opprette et EVU-tilbud, dette må baseres på tilgjengelige ressurser, faglige interesser, samt studiets markedspotensial.

Fakultetetsadministrasjonen gjennomførte i 2014 en kartlegging av muligheter for opprettelse av EVU-tilbud.

Økonomi: En mulig motivasjon for å opprette slike tilbud, er at det kan gi en mulighet for å øke fakultetets inntekter. EVU-tilbud skal fullfinansieres via kursavgift, og UiO skal beregne en rimelig fortjeneste.

I 2014 var det få andre EVU-tilbud ved UiO som gav særlig økonomisk gevinst. En potensiell gevinst vil også avhenge av hvor stort tilbudet er. Eksempelvis vil en erfaringsbasert mastergrad gjerne kunne bringe inn vesentlig større inntekter enn et enkeltstående kurs, men samtidig vil et større tilbud kreve større faglige og administrative ressurser i oppstarten.

Valg av emner for EVU: Et tilbuds eksistens vil avhenge om det er et uttalt behov i marked for en spesifikk kompetanse. Fakultetet må videre være i stand til å skreddersy et faglig tilbud som er tilpasset markedet. Det er i dag mange som tilbyr kompetansehevende kurs for ferdige jurister, dersom vi skal konkurrere må det faglige tilbudet være godt.

I forbindelse med valgemner kunne det være aktuelt å vurdere om enkelte emner burde legges ned som ordinære studietilbud og opprettes som etterutdanningskurs med kursavgift, eller å opprette et nytt fag som etterutdanningskurs alene. Valgemnegruppen har imidlertid ikke identifisert noen emner som peker seg ut som særlig aktuelle for et slikt grep. Dersom dette skal være formålstjenlig må det være snakk om et fagområde som er særlig aktuelt for en spesifikk yrkesgruppe. Statistikken i delrapport 1a viser ingen åpenbare kandidater – de fleste valgemnene tas av ulike studentgrupper og yrkesgrupper.

Alternativt kan man tenke seg at EVU-kurs kommer i tillegg til valgemner på samme emne. Da tapes ingen valgmuligheter for studentene våre – og det kan også bety at de får et bedre tilpasset tilbud. Som diskutert i punkt 6, kan det by på undervisningsmessige utfordringer når studentgruppen er heterogen. Dette vil imidlertid øke bruken av de ansattes undervisningstid.

Praktiske hensyn: EVU-tilbud må være praktisk tilrettelagt for yrkesaktive.

Dagens valgemner er åpne med tanke på at vi ikke har noen adgangsbegrensning. De er også åpne i den forstand at ferdige jurister kan fritt velge å melde seg til emnet, da de oppfyller forkunnskapene. For enkelte emner er det et viktig poeng for ansvarlig faglærer å tilby bachelorvariant av emnet slik at også andre aktuelle yrkesgrupper kan melde seg til emnet, eksempelvis Utlendingsrett og Helserett. I noen emner gjør en allerede praktiske tilpasninger der flere av studentene er fra arbeidslivet, eksempelvis i JUROFF1201 Introduksjon i forvaltningsrett hvor alle forelesninger gjennomføres etter kl 16.

For personer fra yrkeslivet kan det være vanskelig å delta på undervisning som gjennomføres på dagen. Samtidig er det ingen av de ordinære valgemnene som har obligatorisk undervisning, og for stadig flere av valgemnene blir alle forelesningene podkastet og er dermed tilgjengelige når det passer den enkelte student.

Bruk av ressurser: Særlig i oppstartsfasen vil det være behov for faglige og administrative ressurser. Disse må enten frikjøpes eller bruke av tid som ellers kunne vært brukt på fakultetets egne studenter.

Arbeidsgruppen vil fremheve noen momenter:

- Dagens åpne valgemner og enkeltemner er EVU-tilbud i kraft av at de er tilgjengelige for personer i arbeidslivet. Vi ser også at de avlegges av personer i arbeidslivet, både jurister og personer med annen faglig bakgrunn. Det er en klar fordel i forhold til andre etterutdanningskurs for jurister at våre emner kun koster det semesteravgiften koster.

- Dagens ordning gjør at emnene våre er tilgjengelige for ulike studentgrupper og ulike yrkesgrupper. Det vil være negativt for våre studenter dersom vi omdefinerer enkelte emner kun som etterutdanningskurs, og med det reduserer emnetilbudet til programstudenter og utvekslingsstudenter. Dersom en skal vurdere å omgjøre noe fra ordinært studietilbud til etterutdanningskurs med kursavgift er det viktig at en tar innover seg at fagtilbudet da ikke

vil være tilgjengelig for studentene. Å opprette EVU-tilbud vil også bruke av internt ansattes undervisningstid, som det allerede er knapphet på for våre egne studenter.

- Å opprette egne EVU-kurs med kursavgift vil også kreve økte administrative ressurser.

Arbeidsgruppen mener at dagens modell, der eksternt interesserte melder seg på de ordinære valgemnene heller enn å tilbys egne EVU-kurs, i hovedsak bør beholdes. Også her gir studentene et økonomisk tilskudd til fakultetet gjennom studiepoengsproduksjon, og det gjør fagkunnskap tilgjengelig for ulike grupper – noe som er en viktig del av fakultetets samfunnsoppdrag. EVU-kurs vil kunne trekke interne undervisningskrefter bort fra våre egne studenter. Problemer med sammensatte studentgrupper bør primært løses gjennom de tiltak gruppen foreslår i punkt 6.

Arbeidsgruppen vil ikke konkludere med at fakultetet ikke bør opprette EVU-tilbud overhode. Men gruppen vil fremheve at opprettelse av slike tilbud bør initieres av fagmiljøer som mener de har et fagtilbud som er aktuelt for en spesifikk gruppe, og som har ønske om og mulighet til å utvikle et skreddersydd opplegg.

10. Oppsummering av gruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen vil kommentere at valgemnene er et viktig og variert undervisningstilbud ved vårt fakultetet. Mange av valgemnene er forskningsnære og aktuelle, de er etterspurte blant både studentene våre og av eksterne kandidater.

I tillegg til å være en sentral del av masterstudiet i rettsvitenskap danner de grunnlag for fire engelskspråklige mastergrader og emnetilbud til innreisende utvekslingsstudenter.

Som helhet har porteføljen et høyt antall eksamensmøtte, og emnene tilfører fakultetet midler via studiepoengsproduksjon.

Arbeidsgruppen foreslår følgende endringer knyttet til valgemner:

1. Nytt system for opprettelse, videreføring og nedleggelse av valgemner.
- Valgemner skal ha begrenset levetid og vurderes hvert fjerde år
- Porteføljen vurderes samlet
- Instituttene innstiller til hvilke valgemner som skal tilbys for neste fireårsperiode
- Forslag til prosessperiode, porteføljeperiode og skisse til vedtaksprosess vedtas og første prosess har oppstart våren 2018.

2. Forslaget til «Vilkår og retningslinjer for opprettelse og videreføring av valgemner» vedtas.

3. Porteføljen skal vedtas av PMR, med utgangspunkt i de forslag instituttene fremmer innenfor sine rammer. Dekanen har mulighet til å foreslå for PMR opprettelse eller videreføring av emner i tillegg til dette.
- Dekanen vedtar rammer for hvert enkelt institutt ved oppstarten av hver prosessperiode.

- For prosessen som starter våren 2018 foreslår arbeidsgruppen at den samlede rammen for forslag fra instituttene settes til 50 valgemner.

4. Det anbefales at språkemner og andre enkeltemner skal være del av samme fireårs-prosess som valgemnene. De bør imidlertid ikke inngå i potten på 50 emner, men PMR og dekanen bes ta stilling til både om de skal videreføres og bruken av undervisningsressurser i emnet.

5. Det anbefales at studenter på master i rettsvitenskap (MiR) kan la ett emne med HUMR-, KRIM- eller RSOS-kode inngå som (juridisk) valgemne. SMR og IKRS avgjør selv hvilke emner som åpnes for studenter fra MiR.

6. Det innføres ikke adgangsbegrensning på valgemner.

7. Grensen på 15 eksamensmøtte som vilkår for å sette opp undervisning i valgemner videreføres.

8. Det anbefales at TULSA-undervisning også kan settes opp i norske valgemner der man har aktuelle stipendiater til å påta seg slik undervisning. Det anbefales videre at TULSA videreføres med dagens dimensjonering.

9. Det anbefales at de valgemner som har andre vurderingsformer enn 4 t skoleeksamen beholder dette og at det åpnes opp for at de andre valgemnene kan melde inn ønsker om annen vurderingsform.

10. Det anbefales at valgemner kan tilby en frivillig skriftlig innlevering.

11. Det anbefales at ansvarlig faglærere utvikler filmer som et supplement til forelesninger.
- Det bør gis uttelling i undervisningsregnskapet for utvikling av filmer

12. Det anbefales at det settes av 100 000 kr per år som utviklingspott til valgemner

13. Det anbefales at ordningen med bachelor- og masternivå videreføres
- Eksisterende vilkår for valgemner som tilbys på to nivåer videreføres.
- Det anbefales at ansvarlig faglærere vurderer om deles av undervisningen skal rettes kun mot masterstudenter og at TULSA-undervisning særskilt rettes mot emner med mange studenter og masternivå.
- Det anbefales at introduksjonskurset for studenter på bachelornivå videreutvikles og at ansvarlig faglærere utvikler egne filmer for hvert enkelt emne som supplement til introduksjonskurset.

14. Det anbefales at de profilansvarlige bes redegjøre for hvordan de ønsker å gi sin profil en klarere merverdi for studentene, og at PMR på bakgrunn av dette vurderer hvilke profiler som bør videreføres. Profilordningen som helhet bør vurderes på nytt om få år.
- Det anbefales at de formelle kravene for å oppnå profil mykes opp og at det opplyses om at studentene kan søke om at andre elementer som passer kan inngå i profiler.

15. Det anbefales at Engelsk for jurister erstattes av målrettet integrering av engelsk i den obligatoriske delen i MiR.

16. Det anbefales at Fransk og Tysk for jurister videreføres som 10 stp emner med 35 undervisningstimer hver over to semestre, og at vurderingsformen standardiseres. Det anbefales også at fakultetet avsetter 40 000 per år til studietur på emnene.

17. Det anbefales at de andre enkeltemnene videreføres, med unntak av JUR3011. Arbeidsgruppen er kritisk til at disse emnene har vesentlig større undervisningsressurser enn andre valgemner, og ber dekanen ta stilling til bruken av undervisningsressurser for disse emnene. Det anbefales at vurderingsformen standardiseres til 4 t skriftlig skoleeksamen.

18. Det anbefales at det nedsettes en arbeidsgruppe som ser nærmere på utvikling av en 40-gruppe innen offentligrettslige fag.

19. Arbeidsgruppen anbefaler at vi beholder dagens modell hvor valgemner også kan fungere som EVU-emner, heller enn å opprette eget EVU-tilbud.